



พระราชนิพนธ์
คุ้มครองและสงวนป่า
พุทธศักราช ๒๔๘๑

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)

อาทิตย์ทิพอาภา

พล. อ. เจ้าพระยาพิชเชนทวิโยธิน

ตราไว้เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๑

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า เป็นการสมควรที่จะกำหนดวิธีการคุ้มครองและสงวนป่าขึ้นไว้เพื่อประโยชน์แก่รัฐและประชาชนเสียไป

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่ดินรกร้างว่างเปล่า

(๒) “ป่าคุ้มครอง” หมายความว่า ป่าซึ่งได้กำหนดขึ้นไว้เป็นป่าคุ้มครองตามความในพระราชบัญญัตินี้

(๓) "ป่าสงวน" หมายความว่า ป่าซึ่งได้กำหนดขึ้นไว้เป็นป่าสงวนตามความในพระราชบัญญัตินี้

(๔) "ของป่า" หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากป่า คือ

ก. ไม้ ฟืน ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากไม้

ข. พืชต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ไม้ เช่น หญ้า อ้อ พง ปรีอ คากก กระจุต กล้วยไม้ กูด เห็ด ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากพืชนั้น ๆ

ค. สัตว์ป่า สัตว์น้ำ รวมทั้งหนัง เขา นอ งา กราม ขนหาง กระดก ขน รังนก ครั่ง น้าผึ้ง ขี้ผึ้ง มูลค้างคาว ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากสัตว์นั้น ๆ

ง. ดิน หิน กรวด หวาย แร่ น้ำมัน ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากพื้นดินหรือใต้ดิน

(๕) "ไม้" หมายความว่า รวมตลอดถึงไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมทั้งไม้ไผ่ทุกชนิด ป่าล้ม และหวาย ทั้งที่ยืนต้นและล้มลงแล้ว ตลอดจนราก ปุ่ม คอ เศษ ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะได้ถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด

(๖) "สัตว์เลี้ยง" หมายความว่า ช้าง ม้า พา พ้อ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร ที่มีบุคคลเป็นเจ้าของ

(๗) "ทำไม้" หมายความว่า ตัด พื้น กาน โคน ลิด เลื่อย ฝา ถาก ทอน ชุด ชักลาก หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใดๆ

(๘) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) "พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ป่าคุ้มครอง

มาตรา ๕ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรจะกำหนดป่าแห่งใดให้เป็นป่าคุ้มครอง ให้รัฐมนตรีตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจังหวัดท้องที่ผู้หนึ่ง กรรมการอำเภอท้องที่ผู้หนึ่ง และเจ้าพนักงานป่าไม้หรือพนักงานป่าไม้ผู้หนึ่งทำการสำรวจ สอบ สนวน พิจารณา เขตต์ป่าที่จะจัด ให้เป็น ป่าคุ้มครองนั้น

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการประกาศ โฆษณาระบุท้องที่ซึ่ง จะทำการสำรวจตามความในมาตรา ๕ โดยปิดประกาศไว้วันที่

ทำการกำหนดในท้องที่ที่สภาและที่ชุมนุมชนแห่งตำบลที่จะสำรวจ ให้ประชาชนในท้องที่นั้น ๆ ทราบล่วงหน้าอย่างน้อยหกสัปดาห์ก่อนทำการสำรวจ และให้มีอำนาจสอบสวนถึงประโยชน์ใดๆ ของบุคคลใด ซึ่งมีอยู่หรืออ้างว่ามีอยู่ก่อนวันประกาศในเขตต์บ้านั้น ตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ในการสำรวจสอบสวนนั้น ถ้าปรากฏว่ามีประโยชน์ของบุคคลใดอยู่ รัฐบาลจะเพิกถอนประโยชน์นั้นเสียก็ได้ แต่ถ้าในการเพิกถอนประโยชน์เช่นนั้น เป็นเหตุให้บุคคลใดเสื่อมเสียประโยชน์ ให้คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าทำขวัญตามสมควร ถ้าไม่เป็นที่ตกลงกัน ให้คณะนี้เสนอเรื่องและเหตุผลไปยังรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัย เมื่อรัฐมนตรีสั่งประการใดให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ การกำหนดป่าไม้ให้เป็นป่าคุ้มครอง ให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีแผนที่สังเขปแสดงแนวเขตต์ ดัดไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย แนวเขตต์นี้จะถือเอาสิ่งซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติหรือจัดทำขึ้นไว้ก็ได้ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

หมวด ๒

ป่าสงวน

มาตรา ๑๐ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรจะกำหนดป่าแห่งใดให้เป็นป่าสงวนตลอดถึงการเพิกถอนป่าสงวนนั้น ให้นำ มาตรา ๕, ๖, ๗ และ ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่การกำหนดแนวเขตต์ป่าสงวนนั้น ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตต์โดยชัดแจ้งต่อหน้าพระราชาคณะผู้กำกับทุกราย และให้มีหลักเขตต์กับป้ายหรือ เครื่องหมาย แสดงไว้ โดยรอบบริเวณป่าสงวนนั้น เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ โดยชัดแจ้งตามสมควร

มาตรา ๑๑ ป่าใดที่ได้กำหนดเป็นป่าสงวนแล้ว ห้ามมิให้บุคคลใดขุดถ้ำของ กั้นสร้าง แผ้วถางป่านั้น และห้ามมิให้เผาป่า นำ ปล่อย หรือตะลุยให้สัตว์เลื้อยเข้าไป หรือจัดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ไม้ หรือของป่าในป่าสงวนนั้นด้วยประการใด ๆ

ความในวรรคก่อน ไม่ใช้บังคับในกรณีที่บุคคลพาสัตว์เลื้อยไปตามทางผ่านป่าสงวน หรือนำสัตว์เลื้อยไปเผาเลี้ยง หรือล่ามเลี้ยงโดยได้ ได้รับความระมัดระวังควบคุมให้ปราศจาก

อันตรายแก่ไม้ หรือของป่าในป่าสงวนนั้น เว้นไว้แต่ในที่
แห่งใดที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศห้ามไว้

มาตรา ๑๒ บุคคลใดจะทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่า
สงวน นอกจากจะต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย อันอื่น ว่าด้วย
การนั้นแล้ว ต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย
เว้นแต่การทำไม้หรือการ เก็บหาของ ป่า ที่พนักงาน เจ้า หน้าที
ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ไป

มาตรา ๑๓ เมื่อได้กำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนแล้ว ให้
รัฐมนตรี แต่งตั้ง พนักงาน เจ้าหน้าที่ เป็นผู้ ควบคุม รักษาและ
บำรุงป่านั้น

มาตรา ๑๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้
บุคคลใดทำไม้หรือ เก็บ หาของ ป่าภายในหลักเกณฑ์และ วิธี
การที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และให้มี อำนาจจับกุม
ปราบปรามผู้กระทำการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัตินี้ ทั้งให้มี
อำนาจยึดไม้และของป่าซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำการฝ่าฝืน
ต่อพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิเสธไม่
อนุญาตให้เข้าไปทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวน มีสิทธิ

วันที่ ๓ เมษายน ๒๔๙๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๖ หน้า ๒๑๖

ให้มอบสำเนาอันถูกต้องพร้อมทั้งแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
ไปประกาศ ณ

ก. ศาลากลางจังหวัด

ข. ที่ว่าการอำเภอในท้องที่

ค. ที่ทำการกำนันในท้องที่ กับที่สาธารณสถานและที่
ชุมนุมชนแห่งตำบลที่ป่าคุ้มครองนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๘ การกำหนดป่าใดเป็นป่าคุ้มครองตามความใน
พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการที่บุคคลใดจะทำไม้
หรือเก็บหาของป่าในป่าคุ้มครองนั้น ในเมื่อได้ปฏิบัติตาม
กฎหมายอันว่าด้วยการนั้นแล้ว แต่บุคคลใดจะยึดถือ จับ
จอง กั้นสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่านั้นหาได้ไม่

มาตรา ๙ ป่าใดที่ได้กำหนดเป็นป่าคุ้มครองแล้วนั้น ถ้า
จะเพิกถอนทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ก็ให้ออกพระราช
กฤษฎีกาโดยอนุโลมตาม วิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ และ
จะระบุเงื่อนไขใด ๆ ในการเพิกถอนไว้ด้วยก็ได้

การเพิกถอนนี้ไม่ทำให้ประโยชน์ของบุคคลใดที่ได้รับ
สันไปแล้วตามความในพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนคืนอันอื่น

ที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อรัฐมนตรีได้ตามระเบียบการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เมื่อรัฐมนตรีได้วินิจฉัยสั่งประการใดแล้วให้เป็นที่สุด ถ้าคำสั่งรัฐมนตรีเป็นผลแก่ผู้อุทธรณ์ให้คืนค่าธรรมเนียมให้

มาตรา ๑๖ การทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวนที่ได้อนุญาตแก่บุคคลใดไว้แล้ว เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการอนุญาตนั้นเสียโดยให้คำทำขัญหรือไม้ก็ได้

มาตรา ๑๗ ในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปิดทางน้ำหรือทางบกในป่าสงวน หรือซึ่งผ่านเขตป่าสงวนได้ในเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและมีหรือได้ทำทางอื่นให้ใช้แทนทางนั้นแล้ว

มาตรา ๑๘ ใบอนุญาตสำหรับการทำไม้ หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวนนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเรียกตรวจ ผู้รับอนุญาตต้องแสดงได้ภายในเวลาอันสมควร ใบอนุญาตนี้ห้ามมิให้โอนกันด้วยประการใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำไม้ หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวน ต้องระมัดระวังมิให้เกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ไม้หรือของป่าเกินกว่าความจำเป็นเพื่อการนั้น

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้บ้าย เครื่องหมาย หรือสิ่งอื่นใดซึ่งทำขึ้นไว้รอบบริเวณป่าสงวน หรือภายในป่าสงวนเพื่อแสดงหรือประกาศให้ ประชาชนทราบตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน หรือเสียหายด้วยประการใด ๆ

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้หลักเขตต์ซึ่งแสดงริเวณเขตต์รอบป่าสงวน หรือภายในป่าสงวนที่มีอยู่หรือทำขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้เคลื่อนที่ ลบเลือน หรือเสียหายด้วยประการใด ๆ

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๒ บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๕ หรือ ๒๐ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือทั้งปรับทั้งจำ

บทบัญญัติในวรรคก่อนไม่ลบล้างโทษฐานวางเพลิงเผาป่าไม้ตามกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๒๓ บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๒๔ บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๒๑ โดยเจตนา มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๕ บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวน กระทำการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัตินี้ หรือข้อกำหนดเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ให้อนุญาตจะเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

หมวด ๔

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงซึ่งบัญชาการกรมป่าไม้มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงวางระเบียบการเพื่อปฏิบัติการให้ เป็นไป ตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ไม่เกินจำนวนอย่างสูงที่กำหนดไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๒๒๒

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี